

Beheerwijzer - verwijderen bosopslag

Heide- en veenvlinders

Zonder beheer verandert heide langzaam in bos, ook wel verbossing genoemd. Dit is een ongunstige ontwikkeling voor de vlinders die afhankelijk zijn van het heidebiotoop en de bijbehorende vegetatie. Door gericht bosopslag te verwijderen, blijft heide op de gewenste plekken open.

1

Materiaal verwerken

Het is van belang om het uitgetrokken, uitgestoken en/of afgezaagd materiaal te verzamelen in het terrein. Her en der kun je een hoop maken van houtig materiaal, hierin kunnen allerlei dieren wegkruipen.

2

Niet alles zagen

Het volledig verwijderen van opslag is niet wenselijk. Af en toe een boom of struik laten staan is goed voor de structuur in het gebied. Een belangrijk aandachtspunt: hoe dichterbij je bij de bosrand komt, hoe meer opslag je laat staan.

3

Het belang van microklimaat

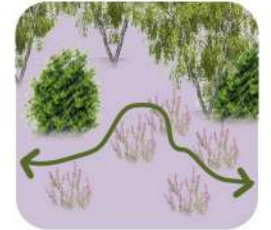
Struweel en bomen kunnen zorgen voor luwe plekjes en schaduw op de heide. Zo dragen ze bij aan een microklimaat.

4

Hoe te werken

Kleine boompjes en struiken kunnen eenvoudig met een steekschop worden verwijderd. Dit voorkomt dat ze opnieuw uitlopen. Grotere bomen en struiken kunnen met een handzaag of bosmaaier met zaagblad worden geveld. Dit het liefst zo kort mogelijk afzetten. Berken bij voorkeur in het vroege voorjaar wat hoger afzetten i.v.m. doodbloeden, tegen opnieuw uitlopen.

7

Natuurlijke randen

Door een kartelige rand langs het bos te vormen, wordt een langere randlengte gevormd. Dit zorgt voor een groter leefgebied voor soorten en tevens luwe plekken.

6

Microklimaat

Door een geleidelijke overgang van hoge naar lage vegetatie te vormen, ontstaan microklimaten en verschillende biotopen voor heidefauna.

5

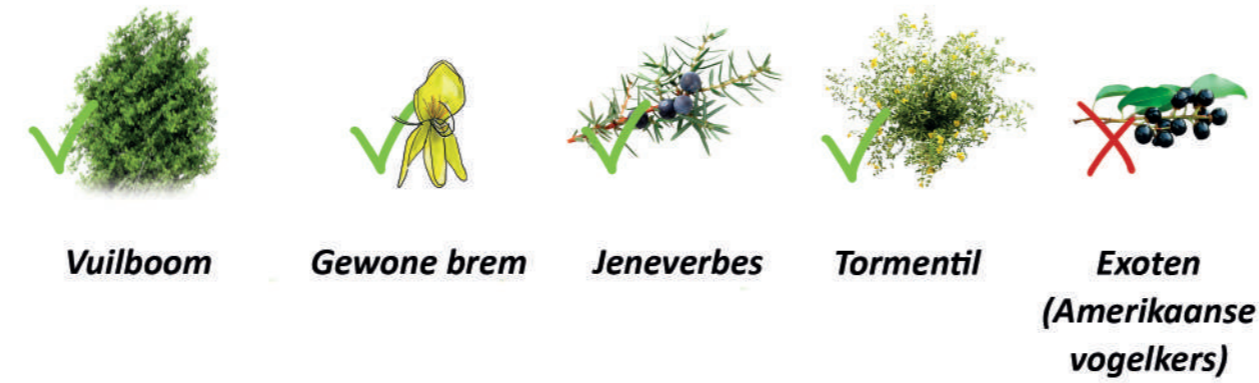
Struiken als nectarbron

Bosopslag van berken en grove den groeit vaak snel en zorgt voor veel verdamping. Deze soorten moeten zoveel mogelijk worden verwijderd, een enkele berk of den mag blijven staan. Struwelen van vuilboom, meidoorn en wilgen zijn voor veel soorten een waardevolle nectarbron en zijn waardevol om te behouden. Kies waar mogelijk voor variatie in soorten struwelen/bosopslag.

Beheerwijzer - verwijderen bosopslag

Heide- en veenvlinders

Vanwege de kwetsbaarheid van heide- en veenvlinders, heeft kleinschalig beheer de voorkeur in leefgebieden van deze soorten.

Dagvlinders hebben zonlicht en warmte nodig om actief te worden. Het open houden van hun leefgebieden is daarom van groot belang. Als het leefgebied van een vlindersoort verbost of verruigt, bijvoorbeeld als gevolg van een overmaat aan stikstof in de bodem, dan zullen bepaalde plantensoorten verdwijnen en mogelijk ook de waardplanten. Daarnaast wordt de nectarbron moeilijker bereikbaar en zijn er minder open plekken om op te warmen.

Vlinders gedijen goed bij een grote diversiteit aan microklimaten. Een microklimaat is een plek in een gebied waar de omstandigheden op kleine schaal anders zijn in vergelijking met elders in het gebied. Een mooi voorbeeld is gedeeltelijk gemaaid grasland of een stuk oude heide. In een gesloten hoge vegetatie heb je over het algemeen een constant klimaat, doordat de vegetatie zonlicht tegenhoudt en zorgt voor een bepaalde luchtvochtigheid.

Binnen kleine gemaaide stukken hebben zon, wind en regen vrij spel. Dit is dan ook de reden dat het volledig verwijderen van opslag niet wenselijk is. Hier en daar een boom of struik laten staan is goed voor de structuur in het gebied. Door de beschutting ontstaat er een microklimaat.

Dichtgegroeide heide.

Heide met minder bosopslag.

Heide zonder bosopslag, kaal en open.

Heide met beperkte bosopslag.

NACHTPAUWOOG

Er is ook een minder zichtbare groep vlinders die van heideterreinen gebruikmaakt. Nachtvinders zijn belangrijk voor de bestuiving van bloemen en is, ook als rups, een essentiële voedselbron voor vogels en vleermuizen. Ook zij profiteren van het beheer voor de heide- en veenvlinders. In Nederland komen zo'n 2.400 nachtvindersoorten voor, waarvan een groot deel ook op de heide leeft. Ze kunnen zowel dag- als nachtactief zijn en komen in veel kleuren en maten voor.

Een mooi voorbeeld van een heidenachtvlinder is de nachtpauwoog. Deze grote, dagactieve nachtvlinder is een opvallende verschijning. Op alle vier de vleugels hebben zowel de mannetjes als de vrouwtjes een duidelijk oog. Het vrouwtje legt een serie eitjes op (of in de buurt van) de waardplant, zoals struikheide. Overdag kan je rustende exemplaren in de vegetatie tegenkomen. Vrouwtjes scheiden feromonen af die de mannetjes van 11 kilometer afstand kunnen lokken. De groene rupsen zijn veelal op struikheide te vinden en kunnen vrij fors worden. De pop overwintert in een lichtbruine, stevige cocon die vlak bij de grond aan een plantenstengel wordt vastgemaakt.

